

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-636293-III/09/AF/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 28. 12. 2011 r.

Pan
Władysław Kosiak-Kamysz
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że w związku z rozpatrywaniem jednej ze spraw wyłoniły się problemy na tle regulacji, uzależniającej uprawnienia zakładowej organizacji związkowej od liczby członków zrzeszonych w tej organizacji.

Przepis art. 25¹ ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.) wprowadza do zbiorowego prawa pracy zasadę, zgodnie z którą uprawnienia zakładowej organizacji związkowej przysługują wyłącznie organizacji zrzeszającej co najmniej 10 członków mających status pracownika, wykonawcy bądź funkcjonariusza. Regulacja ta dotyczy zarówno uprawnień w sprawach indywidualnych, zbiorowych, jak i pracowniczych (por. postanowienie SN z dnia 2 lipca 2009 r., II PZ 25/09, LEX nr 519978 oraz wyrok SN z dnia 9 maja 2008 r., II PK 316/07, OSNP 2009 r., nr 19-20, poz. 250). Organizacje związkowe niespełniające powyższego kryterium liczebności członków u danego pracodawcy są pozbawione uprawnień, które przepisy prawa pracy przewidują dla związków zawodowych działających na szczeblu zakładowym. Chodzi tu o uprawnienia zarówno o dużym ciężarze gatunkowym związanym z prowadzeniem działalności statutowej (np. zdolność do zawierania zakładowego układu zbiorowego pracy czy zajmowanie stanowiska w przedmiocie zamiaru wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę na czas nieokreślony), jak też o mniejszym znaczeniu.

W tej sytuacji ustawodawca w art. 25¹ ust. 2 ustawy nałożył na wszystkie zakładowe organizacje związkowe obowiązek informacyjny sprowadzający się do periodycznego informowania pracodawcy o liczbie zrzeszonych pracowników i innych osób określonych w art. 25¹ ust. 1. Obowiązek sprawozdawczy powinien być wykonywany przez zakładową organizację związkową "z urzędu", chociaż dla wykazania uprawnień zakładowej organizacji związkowej istotna jest liczba jej członków w dniu, w którym pracodawcy informacja ta została przekazana (por. wyrok SN z dnia 15 grudnia 2009 r., I PK 98/08, M.P.Pr 2009/6/322, LEX nr 497004). W doktrynie na ogół zgodnie przyjmuje się, że pracodawca, który w określonym terminie (10 dni po zakończeniu kwartału) nie otrzymał stosowanych informacji sprawozdawczych od zakładowej organizacji związkowej

co do jej liczebności, ma pełne prawo przyjąć w swym dalszym postępowaniu założenie, że od tej daty ta organizacja nie posiada już swych ustawowych uprawnień. Jednak z drugiej strony nie powinno to pozbawiać tej organizacji prawa do możliwości wykazania, że jednak nadal ma 10 członków zatrudnionych u danego pracodawcy i że zatem jej uprawnienia istnieją. Jak wynika z analizy skarg kierowanych do Rzecznika, stosowanie tego przepisu w praktyce wywołuje wiele wątpliwości.

Niezależnie od powyższego należy także wskazać, że taka regulacja prawna może oznaczać funkcjonalną dyskryminację niektórych kategorii członków związków zawodowych. W opinii Rzecznika regulacja zawarta w art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych może nasuwać wątpliwości na tle postanowień art. 59 ust. 1 Konstytucji RP, który nie daje podstaw do różnicowania statusu osób zrzeszonych w związkach zawodowych. Problem ten został także dostrzeżony w doktrynie (por. Krzysztof W. Baran, Komentarz do ustawy o związkach zawodowych, [w:] Zbiorowe prawo pracy. Komentarz, wyd. II, Oficyna 2010).

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w podniesionej sprawie.

Z pozdrowieniami

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich